

Już ponad 100 lat wierni hasłu

“Bogu na chwałę, ludziom na ratunek”

Od dawna szukaliśmy informacji o początkach istnienia naszej jednostki. W okresie wojennym zostały zniszczone wszystkie miejscowe dokumenty i wreszcie po długich poszukiwaniach, w 15 numerze, na 228 stronie "Schlesische Feuerwehr Zeitung" z 1 sierpnia 1937 r. trafiliśmy na następującą informację:

(skrót, streszczenie)

“W dniu 13 czerwca (niedziela) w Łączniku odbył się powiatowy apel straży pożarnych powiatu prudnickiego. W tym dniu Ochotnicza Straż Pożarna w Łączniku uroczyście obchodziła 25 letni jubileusz swojego powstania.

O godzinie 9.30 został uroczyście otwarty, przez Powiatowego Dowódcę Straży Pożarnej w Prudniku Schroeter’a “powiatowy dzień związkowy”. Dowódca powitał przybyłych gości i członków OSP, składając im życzenia z okazji jubileuszu. Oddano hołd zmarłym kolegom.

Dalej w artykule pojawiają się informacje statystyczne i tak w powiecie były: 22 – motopompy, 75 – sikawek wysokiego ciśnienia, 8 – drabin mechanicznych, 6 – drabin wysuwnych i 1400 – węży wysokociśnieniowych. Wybuchło: 14 małych, 6 średnich i 3 duże pożary. W 75 jednostkach służyło 1917 aktywnych strażaków i 130 seniorów. W 41 gminach (zazwyczaj obejmowała jedną miejscowość) funkcjonują przymusowe straże pożarne, w których służy 600

strażaków. Czterdziestu druhów przeszkolono na kursie w Nysie, oprócz tego przeprowadzono 3 kursy w Prudniku.

W ostatnim akapicie burmistrz dr Scholz dziękuje Powiatowemu Dowódcy, w imieniu strażaków, za "dobrze wykonaną robotę". O godzinie 11.00 zainscenizowano większe manewry gaśnicze. Błyskawicznie na miejscu pojawiła się straż pożarna z Łącznika, jak również junacy z hufca pracy Reichsbeitsdienst (obóz mieścił się na boisku w Łączniku). W scenariuszu ćwiczeń pożar rozprzestrzenił się na dalsze budynki. Wezwano kolejne jednostki z: Chrzelic, Pogórza, Ogiernicza, Mokrej i Brzeźnicy. Jednostki te po krótkim czasie pojawiły się na miejscu. Ćwiczenia oceniono jako udane".

Nie jest to pełne tłumaczenie artykułu. W tekście, niestety przebija się już duch panującego systemu totalitarnego. Oprócz nazwiska burmistrza Łącznika nie pojawia się nazwisko żadnego strażaka, za to już w drugim akapicie znajdziemy nazwisko szefa miejscowej organizacji partyjnej.

Czasopismo dostępne jest pod adresem:

<https://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/33505/edition/37804/content>

Poszukując informacji na temat naszej jednostki, znaleźliśmy kilka statutów Związków Sikawkowych zawiązywanych w ówczesnych granicach powiatu prudnickiego. Natomiast w "Neustaedter Kreisblatt" z 18 lutego 1909 "Statut wsi odnośnie regulacji służby pożarniczej na terenie gminy Rudziczka" oraz informację, że takie same w treści statuty obowiązywały w miejscowościach m.in.: Łącznik, Chrzelice, Pogórze, Brzeźnica, Dobra, Grocholub...

Statut wsi

odnośnie regulacji służby pożarniczej na terenie gminy Riegersdorf¹

Na podstawie § 6 ustawy o gminach wiejskich z dnia 3. lipca 1891 r. oraz ustawy z dnia 21. grudnia 1904 r. odnośnie pełnomocnictwa urzędu policji do wydawania rozporządzeń dotyczących obowiązku udzielania pomocy w razie pożaru (G.-S. str. 291) wydany został następujący statut wsi dla terenu gminy Riegersdorf:

§ 1.

W razie pożaru na terenie gminy Riegersdorf wszyscy mężczyźni między 18 a 60 rokiem życia zobowiązani są do udzielenia pomocy, jak również do uczestnictwa w ćwiczeniach oraz ćwiczeniach na sprzęcie.

Ze służby pożarniczej zwolnieni są:

1. Wszyscy aktywni urzędnicy publiczni (bezpośredni lub pośredni), przede wszystkim urzędnicy Rzeszy, państwa lub urzędnicy komunalni, duchowni, nauczyciele, kościelni, jak również prawnicy, lekarze oraz farmaceuci.

2. Wszyscy nieodzowni maszyniści, dozorczy maszyn, jak również nieodzowny personel nadzorczy i strażnicy fabryk oraz placów budowy, oraz wszyscy górnicy zatrudnieni w kopalniach, na czas w którym pracują pod ziemią i osoby pracujące w przemyśle żeglugi.

3. Wszyscy funkcjonariusze policji kolejowej zatrudnieni na trasach głównych i pobocznych,

niezależnie od formy zatrudnienia, jak również osoby zatrudnione do służby ochrony kolei i dworca, maszyniści lub dozorczy maszyn.

4. W kolei wąskotorowej: funkcjonariusze policji kolejowej, jak również osoby zatrudnione do ochrony kolei, konduktorzy, służba ochrony dworca, służba kolei wąskotorowej oraz służba żeglarska, maszyniści, dozorczy maszyn w warsztatach oraz elektrycznych urządzeń kolejowych.

5. W obszarze ogólnej administracji budowy: załoga obsługi koparek, latarniowców², statków parowych, szybów nurkowych

³

, motorówek, promów, barkasów

⁴

, lichtug

⁵

, osoby obsługujące śluzy, pompownie, mosty, jazy, dźwigi, wywrotki z węglem, światło nawigacyjne, sygnały oraz urządzenia elektryczne, maszyniści oraz dozorczy maszyn, kotłów parowych oraz instalacji grzewczych, dozorczy placów składowych oraz portów budowlanych

⁶

(dozorczy stoczni, dozorczy, strażnicy), załoga obsługi placów składowych, jak również osoby nadzorujące budowy i inne zakłady fiskalne.

6. Osoby posiadające zaświadczenie lekarskie wskazujące na niezdolność do służby pożarniczej, lub osoby, które zdaniem urzędu gminy nie nadają się do służby pożarniczej (niewidomi, sparaliżowani, kalecy, itp.)

Wady, wykluczające wprawdzie służbę pożarniczą przy gaszeniu pożaru, ale niewykluczające zwyczajnej pracy wokół miejsca pożaru (np. sprzątanie, odgradzanie, pompowanie i napełnianie wozu strażackiego wodą), nie zwalniają ze służby pożarniczej.

7. Osoby, które przez przynajmniej 15 lat nieprzerwanie należały i pełniły służbę w prawnie uznanej ochotniczej straży pożarnej wsi.

8. Osoby, które do kasy gminy jednorazowo wpłaciły rekompensatę w wysokości 50 Marek lub

rocznie wpłacają 3 Marki. Wpłacona suma może być wykorzystania jedynie w interesach straży pożarnej.

9. Osoby będące aktywnym lub płacącym członkiem prawnie uznanej ochotniczej straży pożarnej wsi oraz płacące w Pkt. 8. wspomnianą roczną opłatę, jako składkę członkowską.

§ 2.

Wykluczone z przystąpienia do straży pożarnej i służby pożarniczej są wszystkie osoby, które pozbawione zostały obywatelskich praw honorowych lub znajdują się pod nadzorem policyjnym.

§ 3.

Służbę pożarniczą świadczą istniejące lub przyszłe prawnie uznane straże pożarne o strukturze wojskowej oraz inne jednostki zobowiązane do służby pożarniczej.

§ 4.

Listę z osobami zobowiązanymi do służby pożarniczej prowadzi sołtys⁷. Co roku, między 15 a 30 grudnia ma on obowiązek ogłoszenia i przedłożenia tej listy zgodnie z miejscowym

zwyczajem. Osobom wpisanym na listę przysługują środki prawne przeciwko obowiązkowi służby pożarniczej wymienione w §§ 69 oraz 70 Ustawy o Podatkach i Opłatach Komunalnych z 14 lipca 1893 r.

§ 5.

Prawnie uznane straże pożarne o strukturze wojskowej działają zgodnie ze swoimi statutami oraz instrukcjami według § 25 Rozporządzenia Policji Królewskiego Nadprezydenta Prowincji Śląsk z 4 września 1906 r.

§ 6.

Jeżeli obsługa techniczna sprzętu gaśniczego oraz ratowniczego nie jest zapewniona przez w § 5 wymienione służby, wybrana i wykształcona zostanie w tym celu wystarczająca liczba mężczyzn zobowiązanych do służby pożarniczej na przynajmniej dwa lata.

Pozostałe osoby zobowiązane do służby pożarniczej podzielone zostaną na oddziały. Każdy oddział wyznaczy dowódcę i zastępcę dowódcy. Zastosowanie poszczególnych oddziałów określone zostanie naprzód w regulaminie służbowym, który ogłoszony zostanie zgodnie z miejscowym zwyczajem.

§ 7.

Dla wszystkich oddziałów, włącznie dla oddziału obsługi sprzętu gaśniczego i ratowniczego, sporządzone zostaną listy. Listy muszą być zawsze aktualne. Na podstawie tych list dowódca oddziału ma obowiązek sprawdzania obecności zobowiązanych do służby przy każdym pożarze, ćwiczeniach oraz ćwiczeniach na sprzęcie. Nieobecne drużyny zgłoszone zostaną sołtysowi, który z kolei ma obowiązek, jeśli nieobecni w przeciągu 3 dni nie podadzą przekonującego powodu swojej nieobecności, zgłoszenia tego u miejscowego zarządcy policji⁸ w celu ustalenia kary.

§ 8

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 maja 1901 r. dowódcy oraz oddział specjalny obsługi sprzętu gaśniczego i ratowniczego mają obowiązek umieszczenia na mundurach lub na opaskach na ramieniu przepisowych oficjalnych odznak, na których widoczna jest nazwa miejscowości lub numer porządkowy.

§ 9.

Zgodnie z rozporządzeniem sołtysa wszyscy mieszkańcy, którzy są w posiadaniu zaprzęgów, i o ile nie są z tego obowiązku zwolnieni, w razie pożaru, ćwiczeń i ćwiczeń na sprzęcie, są zobowiązani do udostępnienia za opłatą niezbędnych koni do wozów ze sprzętem gaśniczym oraz ratowniczym, jak również do wozów z załogą i wozów ze zbiornikiem wodnym. Właściciel koni zobowiązany jest do powożenia zaprzęgiem do i z miejsca pożaru bądź ćwiczeń. Rozporządzenie nie dotyczy koni urzędników cywilnych lub wojskowych, pocztmistrzów⁹, jeżeli jednocześnie nie uprawiają roli, oraz nieodzownych w pracy koni lekarzy i duchownych. Wysokość wynagrodzenia wyznacza urząd miast według odpowiednich stawek.

Zobowiązani do służby pożarniczej mogą nająć swoje zaprzęgi innym posiadaczom, ci z kolei udostępnić je straży. W razie nieudostępnienia zaprzęgu oboje zostaną aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności.

Jeżeli straż nie jest w posiadaniu odpowiednich wozów dla załogi oraz wozów ze zbiornikiem wodnym, udostępnić je muszą osoby posiadające takie wozy.

§ 10.

Odnosnie ustalenia dowódcy oraz w sprawach udostępnienia zaprzęgów § 4 tego statutu.

§ 11.

Jeżeli zaprzęgi zostaną udostępnione przez gminę, §§ 9 i 10 tracą moc obowiązującą.

§ 12.

Każda osoba, która zauważy wybuch pożaru, ma obowiązek zameldowania tego służbom pożarniczym.

Ćwiczenia i ćwiczenia na sprzęcie obwieszczane są na przód lub poprzez alarm (sygnał na ćwiczenia). Alarm powinien być tak dostosowany, aby wszyscy miejscowi strażacy będący na służbie jak najszybciej (najpóźniej po 10 minutach) dowiedzieli się o alarmie. Pożar alarmowany jest za pomocą alarmu pożarowego, w tym wypadku obowiązuje również ostatnio wymieniony przepis.

W razie potrzeby sąsiednie wioski powiadamiane są o pożarze za pomocą telegrafu (telefonu), lub jeżeli nie ma takiej możliwości przez posłańca.

§ 13.

Dowódcy, drużyny oraz zaprzęgi mają obowiązek punktualnego przybycia na ćwiczenia i ćwiczenia na sprzęcie oraz niezwłocznego przybycia po usłyszeniu próbnego alarmu pożarowego. Obowiązują komendy prowadzącego ćwiczenia lub ćwiczenia na sprzęcie. Bez jego pozwolenia nikt nie może opuścić placu ćwiczeń.

§ 14.

Po rozbrzmieniu alarmu pożarowego wszyscy strażacy będący na służbie oraz wszystkie zaprzęgi konne, o ile nie są potrzebne przy zabezpieczeniu własnych posiadłości i majątku, mają obowiązek udania się do wyznaczonego miejsca zbiórki i zameldowania się u dowódcy oddziału, którego instrukcjom podlegają. Bez pozwolenia prowadzącego przygotowania do gaszenia pożaru lub osoby prowadzącej prace gaśnicze, nikt nie ma prawa opuszczenia placu.

Miejscowy zarządca policji lub jego zastępca prowadzi przygotowania do gaszenia pożaru oraz inne sprawy pożarnicze. Do momentu przybycia zarządcy policji lub jego zastępcy kierownictwo przysługuje sołtysowi. Za pozwoleniem zarządcy policji techniczne przewodnictwo zwalczania pożaru może przejąć komendant prawnie uznanej straży pożarnej. Techniczne kierownictwo w zwalczaniu pożarów na terenie rejencji może również przejąć komendant powiatowy straży pożarnej, poprzez zarządzenie odpowiedzialnego prezydenta rejencji.

Każdy ma obowiązek przestrzegania instrukcji zarządcy policji oraz prowadzącego prace gaśnicze i ratunkowe.

§ 15.

Pozostałe obowiązki straży pożarnej ustalone zostały w osobnych rozporządzeniach (spr. Rozporządzenia Policji Królewskiego Nadprezydenta Prowincji Śląsk z 4 września 1906 r.).

§ 16.

Naruszenie przepisów tego statutu karane będzie na podstawie § 26 Rozporządzenia Policji Królewskiego Nadprezydenta Prowincji Śląsk z 4 września 1906 r.

§ 17.

Wyżej wymieniony statut wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1909 r.

Riegersdorf, dnia 31 maja 1908 r.

¹ Riegersdorf – obecnie Rudziczka woj. Opolskie powiat Prudnicki.

²Latarniowiec – Statek pełniący rolę latarni morskiej w miejscu gdzie jej budowa była nieopłacalna.

³ Szyb nurkowy – Statek z dzwonem nurkowym do wykonywania prac na dnie rzeki.

⁴ Barkas – Łódź wiosłowa do przewożenia kotwic, prowiantu i ludzi.

⁵ Lichtuga – Łódź do przewożenia części ładunku z okrętu lub barki w celu zmniejszenia zanurzenia w śluzie lub na mieliźnie.

⁶ Org. Bauhaffen

⁷ Org. Gemeindevorsteher

⁸ Org. Ortspolizeiverwalter

⁹ Pocztmistrz – osoba wynajmująca konie, zaprzęg z bryczką gońcom pocztowym.

Tłumaczenie: Anna Mallek

Treść oryginalna dostępna jest pod adresem:

<http://zefys.staatsbibliothek-berlin.de/list/title/zdb/24337511/>

Dziękuję druhowi Rudolfowi Hylli z OSP Szemrowice, członkowi Komisji Historycznej przy Oddziale Wojewódzkim ZOSP RP w Opolu, za cenne wskazówki dotyczące możliwych źródeł informacji historycznych i możliwości dostępu do nich.

Alfred Sokół